

Lublin, dnia 25 sierpnia 2023 r.

dr hab. Joanna Studzińska, prof. ALK
Katedra Prawa Cywilnego
Kierownik Zakładu Postępowania Cywilnego
Akademia Leona Koźmińskiego

RECENZJA

ROZPRAWY DOKTORSKIEJ MGR KLAUDII JASIK-KUCHTA

PT. „ZASADY WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

I POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

W ELEKTRONICZNYM POSTĘPOWANIU

UPOMINAWCZYM”

I.

Temat podjęty przez Doktorantkę, a dotyczący elektronicznego postępowania upominawczego jest niewątpliwie wciąż aktualny i mimo istnienia w polskim porządku prawnym, od dłuższego czasu rodzi wątpliwości i wymaga modyfikacji dla stworzenia postępowania jak najbardziej efektywnego. Ma wymiar zarówno praktyczny, jak i teoretyczny ze względu na fakt, że zarówno charakter tego postępowania, jak i dopuszczalność skorzystania celem przyspieszenia i uproszczenia rozpoznania sprawy nie są jednolicie ujmowane. Jak wskazuje Doktorantka, tematyka ta może mieć znaczenie dla środowiska prawniczego poprzez zaprezentowane poglądów i stanowisk w zakresie podjętego tematu. Co istotne Autorka w sposób odmienny traktuje omawiane zagadnienie dokonując analizy realizowania w elektronicznym postępowaniu upominawczym zasad wymiaru sprawiedliwości i zasad postępowania cywilnego. Jak wskazuje Autorka, uzasadnieniem dla wyboru tematu był fakt, że elektroniczne postępowanie upominawcze odgrywa ważną rolę w polskim wymiarze sprawiedliwości. Zgodzić się należy z twierdzeniem, że mimo, że samo elektroniczne postępowanie upominawcze było przedmiotem wypowiedzi doktryny i orzecznictwa i doczekało się także opracowań monograficznych (jedno z istotniejszych Ł. Goździaszek, Elektroniczne postępowanie upominawcze, Warszawa 2014, którego wprowadzie Autorka

powołuje np. na s. 244 i 246, jednak nie uwzględniła w bibliografii) i komentarzowych, zasadniczo publikacje te w sposób poboczny odnoszą się do zasad respektowanych i realizowanych przez to postępowanie. Autorka zwraca uwagę na istotne zmiany w elektronicznym postępowaniu upominawczym, które zostały dokonane nowelizacją z 2019 r. i nieaktualność wypowiedzi doktryny w pewnym zakresie, co może uzasadniać konieczność nowszych wypowiedzi. Zaznacza, że istnieją fragmentaryczne wypowiedzi również i w tym zakresie i tym samym nie ma jeszcze w literaturze opracowania, które omawiałyby kompleksowo zagadnienie przedstawione w temacie pracy. Argumentując Autorka podkreśla, że obecnie elektroniczne postępowanie upominawcze (EPU) jest postępowaniem nieco pomijanym w analizach i omówieniach i tym bardziej zasadne jest odniesienie się do tego postępowania w dokonywanej analizie. Jak słusznie zaznacza na s. 16, w literaturze brak jest również szerokiego opracowania proponującego rozwiązania umożliwiające osiągnięcie wyższego poziomu realizacji zasad postępowania cywilnego i rozwój EPU uwzględniający tendencje informatyzacji wymiaru sprawiedliwości. Z tych względów podjęcie przez Doktorantkę analizy tytułowego zagadnienia zasługuje na aprobatę.

II.

Praca składa się z wprowadzenia, czterech rozdziałów, podsumowania, bibliografii, orzecznictwa i glos oraz wykazu aktów prawnych. Układ rozdziałów jest prawidłowy i wynika z przeprowadzonej analizy. Zostały one podzielone na podrozdziały omawiające poszczególne zagadnienia związane z podjętą w nich tematyką. Na końcu pracy jest spis literatury. Jednak można mieć wątpliwości co do logicznego układu pracy, gdyż prawidłowo należałoby ująć genezę i rys historyczny, następnie pierwotny i aktualny model postępowania, jego przebieg, dopiero później uwagi prawnoporównawcze, które odnoszą się do przedstawionego modelu i przebiegu, ostatecznie odnosząc się do zasad i respektowania ich w konkretnym modelu postępowania.

Pozytywnie należy ocenić fakt, że Autorka rozważania swe odnosi do precyzyjnie określonego stanu prawnego tj. dnia 7 czerwca 2023 r.. Doktorantka opierając się na polskim, ale też w niezbędnym zakresie angielskim i niemieckim stanie prawnym powołuje aktualne poglądy i orzecznictwo dotyczące elektronicznego postępowania upominawczego. Autorka

wyjaśniła konstrukcję części prawnoporównawczej uzasadniając, że regulacje te miały znaczenie kluczowe dla tworzenia regulacji polskich.

Jak wskazuje zasadniczym celem pracy jest wykazanie istnienia dwóch zasadniczych tez badawczych - elektroniczne postępowanie upominawcze nie zapewnia należytej realizacji zasad wymiaru sprawiedliwości i zasad postępowania cywilnego oraz procedura elektronicznego postępowania upominawczego nie realizuje celu procesu jakim jest rozstrzygnięcie sprawy. Autorka stawia tezę na s. 17, że nowy model postępowania elektronicznego budzi obawy co do realizacji zasad wymiaru sprawiedliwości i zasad postępowania cywilnego, zaś procedura przed e-sądem w kształcie wprowadzonym Nowelizacją może istotnie zagrażać dotychczasowym standardom w tym zakresie, nie zapewniając w każdym omawianym przypadku kontynuacji postępowania przed sądem właściwości ogólnej, a tym samym pozbawiając możliwości uzyskania przez strony rozstrzygnięcia w sprawie. Stawia prawidłowo także hipotezy pomocnicze na s. 18 służące do osiągnięcia celu. Zasadnie czyni zastrzeżenie o braku katalogu zamkniętego postanowień podlegających zaskarżeniu zażaleniem. Autorka uzasadnia wykorzystane w pracy prawidłowo metody badawcze jaką jest metoda logiczno-językowa i komparatystyczna, a także metodę empiryczną do analizy orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i sądów powszechnych.

Doktorantka wykorzystwała bogatą dostępną bazę źródłową dotyczącą omawianego zagadnienia, w której znalazły się nie tylko opracowania dotyczące aktualnego stanu prawnego, ale też publikacje nienaukowe i dokumenty. Oczywiście można znaleźć opracowania z zakresu elektronicznego postępowania upominawczego nie uwzględnione przez Autorkę, jak chociażby A. Arkuszewska, Charakter sprzeciwu od nakazu zapłaty – postępowanie upominawcze, europejskie postępowanie nakazowe, elektroniczne postępowanie upominawcze, MoP 2011, Nr 17, N. Wójcik-Krokowska, Jak efektywniej i szybciej rozstrzygać spory cywilne w postępowaniach odrębnych wykorzystując narzędzia informatyczne oraz sztuczną inteligencję, MOP 2023, Nr 3; A. Wróbel, Dostęp stron postępowania do akt sądowych w elektronicznym postępowaniu upominawczym – problemy praktyczne, MoP 2011, Nr 15; T. Zembrzuski, Usuwanie braków formalnych pozwu po wniesieniu sprzeciwu od nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, MoP 2015, Nr 23, Należy docenić fakt, że Autorka sięgnęła nie tylko do współczesnych opracowań dotyczących analizowanego problemu, ale również do źródeł dotyczących wcześniejszego stanu prawnego, oraz szerokiego

wachlarza praktycznych publikacji nienaukowych, a także dostępnych komentarzy, co powoduje szerokie uwzględnienie poglądów doktryny.

Wskazując na konstrukcję pracy Autorka omawia zasady respektowane w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Dookreślając zakres poruszanych zagadnień podkreśla, że pochyla się ona wyłącznie nad elektronicznym postępowaniem upominawczym, a nie informatyzacją całego wymiaru sprawiedliwości w Polsce. Autorka ułożyła treść dysertacji w uzasadnionym ciągu i rozpoczęła swoje rozważania od zagadnień wstępnych dotyczących genezy elektronicznego postępowania upominawczego. W dalszym ciągu wskazała na rozwiązania zawarte w regulacjach Wielkiej Brytanii i Niemiec jako rozwiązania będące wzorcem dla regulacji wprowadzonych w systemie prawa polskiego. Następnie przedstawia pierwotny i obecny kształt tego postępowania odnosząc się do zmian wprowadzonych nowelizacjami. Kolejno omawia charakter elektronicznego postępowania upominawczego i jego zakres podmiotowy i przedmiotowy. Natomiast rozdział trzeci i czwarty dotyczą zasad wymiaru sprawiedliwości i zasad postępowania cywilnego realizowanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Pożądaną praktyką dla przejrzystości wyводу i celu podjęcia danego zagadnienia jest dokonywanie podsumowań z konkluzją przedstawionych rozważań na temat omawianego w danym rozdziale zagadnienia i należy bardzo pozytywnie ocenić przedstawianie zasadniczych konkluzji odnośnie do każdego rozdziału. Dysertację wieńczy podsumowanie, przedstawiające wnioski końcowe pracy i postulaty de lege ferenda.

III.

Jak wcześniej zaznaczono, przejrzysty układ pracy powoduje omówienie zagadnień w przyjętym przez Autorkę ciągu rozumowym, którego ujednolicenie i przekształcenie można zgodniej z wcześniejszą uwagą ujednolicić na etapie publikacyjnym.

Rozdział pierwszy ma charakter wprowadzający i dotyczy kształtowania modelu elektronicznego postępowania upominawczego w Polsce. W sposób ciekawy Doktorantka przedstawia genezę elektronicznego postępowania upominawczego wskazując nie tylko na potrzebę usprawnienia, ale także na przejaw wykorzystania komunikacji elektronicznej i techniki w wymiarze sprawiedliwości. Jak podkreśla wprowadzenie tego postępowania stanowiło pierwszy krok informatyzacji postępowania cywilnego.

Autorka wskazuje także na rozwiązania normatywne w zakresie funkcjonowania e-sądu w Wielkiej Brytanii i Niemczech oraz ich wpływ na ukształtowanie elektronicznego postępowania upominawczego w Polsce podkreślając, że pod względem prawnym wzorzec dla EPU stanowiło postępowanie upominawcze, zaś technicznym – rozwiązania funkcjonujące w Niemczech i Wielkiej Brytanii. Stąd jak wskazano powyżej warto byłoby na etapie publikacyjnym rozważyć zawarcie uwag prawnoporównawczych po omówieniu genezy, modelu i przebiegu elektronicznego postępowania upominawczego. W dużej mierze opracowanie to ma charakter sprawozdawczy, jednak na s. 38 Autorka stara się także zwrócić uwagę na wpływ rozwiązań przyjętych w tych modelach na polskie elektroniczne postępowanie upominawcze odnosząc się do niedołączania dowodów, braku udziału pozwanego, formularza on-line, kwoty roszczenia czy aktu sprawy. Przedstawiając te rozwiązania podkreśla na s. 43, że oba zagraniczne wzorce postępowań miały wiele rozwiązań wspólnych, które zostały przejęte przez polskie EPU, jednak procedury te pod pewnymi względami były od siebie odmienne, zaś polski ustawodawca, zdecydowanie oparł się w tym zakresie na rozwiązaniach występujących w Money Claim Online. Zawiera także postulaty wprowadzenia zagranicznych rozwiązań do polskiego elektronicznego postępowania upominawczego zwracając uwagę, że nie wszystkie zagraniczne rozwiązania zostały przejęte do EPU, zaś różnice pomiędzy postępowaniem polskim i postępowaniami zagranicznymi mogą być inspiracją do dalszego rozwoju EPU takich jak pełna automatyzacja, wnoszenie pozwu przez pełnomocników zawodowych, czy poszerzenie form reakcji na pozew pozwanego, czym nawiązuje do swojej wcześniejszej publikacji.

Rozdział ten prezentuje także pierwotny i aktualny model elektronicznego postępowania upominawczego, co powinno mieć miejsce przed uwagami prawnoporównawczymi. W tej części dysertacji odnosi się do początków informatyzacji sądownictwa podkreślając na s. 57, że dopiero EPU pozwoliło na wymianę korespondencji pomiędzy stronami a sądem w postaci elektronicznej. Odnosi się do najważniejszych założeń elektronicznego postępowania upominawczego w kontekście projektu nr 859 i ostateczny kształt jaki po uchwaleniu projektu zyskała ustawa. W finalnej części omawia aktualny model elektronicznego postępowania upominawczego.

W rozdziale drugim Autorka odnosi się do charakteru prawnego elektronicznego postępowania upominawczego. Analizie podlega w nim zakres podmiotowy i przedmiotowy EPU. W zakresie podmiotowym warto poszerzyć rozważania o współuczestnictwo, tym bardziej, że problemy związane z wielopodmiotowością były przedmiotem wypowiedzi Sądu

Najwyższego. Jest to o tyle istotne, że odnosi się do zasady dyspozycyjności. Odpowiadając na pytanie czy wskazana w art. 505³⁶ k.p.c. utrata przez nakaz zapłaty na skutek wniesienia sprzeciwu mocy w całości odnosi się wyłącznie do całości roszczenia wobec tego pozwanego, który wniósł sprzeciw, czy też dotyczy również pozwanych, którzy sprzeciwu nie wnosili w uchwale z 9 czerwca 2017 r. III CZP 21/17 Sąd Najwyższy wskazał na realizację tej zasady przyjmując, że wniesienie sprzeciwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym powoduje utratę mocy nakazu zapłaty w całości w stosunku do pozwanego, który wniósł sprzeciw (art. 505³⁶ k.p.c.) i zaznaczył, że możliwość samodzielnego działania przed sądem jest jedną z podstaw sprawiedliwego procesu (art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 6 ust. Konwencji) i urzeczywistnia zasady sprawiedliwości społecznej w demokratycznym państwie prawnym (art. 2 Konstytucji).

Istotne znaczenie ma dookreślenie zakresu przedmiotowego w zakresie roszczeń i ich wymagalności. Natomiast uwagi na s. 81 odnoszące się do wymagalności roszczenia warto poszerzyć o wskazanie w jaki sposób może to nastąpić i czy podlega to weryfikacji w toku elektronicznego postępowania upominawczego, tym bardziej, że również w pewnym zakresie Autorka odnosi się do tego zagadnienia na etapie omawiania zasad.

Określona została także przynależność elektronicznego postępowania upominawczego do trybu i rodzaju postępowania. Wątpliwości może budzić charakterystyka elektronicznego postępowania upominawczego jako postępowania rozpoznawczego i postępowania procesowego. Przede wszystkim najpierw jest to postępowanie procesowe, gdyż mogą być dwa tryby rozpoznawania roszczeń no i nie budzi wątpliwości, że rozpoznawcze. Zbędne wydaje się wymienienie wszystkich odrębnych postępowań, jak czyni Autorka na s. 86. Żeby przedstawić konkluzję na s. 88, że jak wynika z dokonanych rozważań, umiejscowienie elektronicznego postępowania upominawczego w księdze pierwszej „Proces” wskazuje, iż EPU jest postępowaniem procesowym pod względem trybu wystarczy odniesienie się do systematyki kodeksu postępowania cywilnego. Wskazując na charakter elektronicznego postępowania upominawczego wystarczy we wstępnej części wskazać na procesowy charakter ze względu na spór i umiejscowienie w systematyce. Natomiast ciekawe są uwagi na s. 92 dotyczące wzajemnego stosunku elektronicznego postępowania upominawczego do postępowania zwykłego i postępowań odrębnych, zwłaszcza postępowania upominawczego do związku z wątpliwościami wyrażanymi w doktrynie czy jest to kwalifikowana, elektroniczna postać tego postępowania. Ważkie jednakże znaczenie ma także omówienie zasad

odpowiedniego stosowania przepisów z postępowania zwykłego procesowego i upominawczego do EPU.

Autorka wskazuje także podobieństwa postępowania upominawczego i elektronicznego postępowania upominawczego. Ma to o tyle istotne znaczenie, że regulacje odsyłają do odpowiedniego stosowania przepisów z postępowania upominawczego. Konstatuje, że pomimo dużych zmian dokonanych w toku nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego, EPU nadal w dużej mierze nawiązuje do regulacji postępowania upominawczego na co wskazuje, także wykładnia językowa i celowościowa, postępowanie to nadal jest elektroniczną formą postępowania upominawczego. Tym samym warto pokusić się o jednoznaczne wskazania, że skoro jest to odmienna forma postępowania upominawczego uwagi dotyczące zasad pozostają aktualne także w odniesieniu do postępowania upominawczego. Tym bardziej, że w ocenach nowelizacji elektronicznego postępowania cywilnego podkreślano, że zmierza do ujednoczenia reguł obowiązujących w obu postępowaniach upominawczych – „tradycyjnym” i elektronicznym i wyeliminowania przepisów stanowiących swoiste superfluum wobec przepisów ogólnych o czynnościach procesowych.

W rozdziale trzecim omówiono sposób realizacji w elektronicznym postępowaniu upominawczym zasad wymiaru sprawiedliwości – zasady sądowego wymiaru sprawiedliwości, w tym prawa do sądu, zasady instancyjności, kolegialności oraz zasady udziału czynnika społecznego w wymiarze sprawiedliwości, zasady nadzoru judykacyjnego Sądu Najwyższego i zasady rzetelnego postępowania. Niewątpliwie w sposób rzetelny Autorka dokonuje analizy poszczególnych zasad. Bardzo szerokie rozważania prowadzi w zakresie prawa do sądu i jego respektowania w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Odnosi się także do pojęcia sprawy stosowanego na gruncie art. 45 Konstytucji. Na s. 134 podkreśla, że choć prawo do zainicjowania postępowania sądowego zostało zapewnione na gruncie procedury EPU, określającej reguły wniesienia pozwu i wymogi formalne przedmiotowego pisma procesowego, to jednocześnie jednak sposób jego realizacji niezasadnie został mocno zawężony poprzez konieczność opłacenia pozwu determinującą „przepuszczenie” pisma przez system teleinformatyczny e-Sądu i ograniczone metody płatności, za które dodatkowo pobierana jest prowizja. Można mieć wątpliwości co do zasadności przedstawionej tezy ze względu na fakt, że elektroniczne postępowanie upominawcze jest swoistego rodzaju przywilejem dla powoda, a jednocześnie i tak wiąże się z mniejszymi kosztami i uciążliwością. Doktorantka analizuje także szeroko wydanie elektronicznego nakazu zapłaty przez referendarza sądowego i zwraca uwagę na zasadniczy cel jakim jest odciążenie sądów. Jednak na s. 145 wskazuje, że może

budzić wątpliwości możliwość wydawania nakazów zapłaty przez referendarzy sądowych ze względu na fakt, że nie sprawuje on wymiaru sprawiedliwości. Wprowadzenie w art. 47¹ k.p.c. referendarzy sądowych do postępowania cywilnego dotyczyło wsparcia wymiaru sprawiedliwości w czynnościach prostszych, także przy wydawaniu nakazów zapłaty. Nadto w przypadku oceny dokumentów przy wydawaniu nakazu zapłaty to właśnie pewnego rodzaju schematyczność przy dokonywaniu ich oceny i spełnieniu wymogów ustawy orzekanie przez referendarzy jest przydatne. Jak zwraca uwagę Doktorantka na s. 152, sąd musi mieć możliwość weryfikacji prawidłowości dokonanej przez organ pozasądowy rozstrzygnięcia oraz ostatecznego rozstrzygnięcia. Autorka wyraża pogląd, że powód może mieć trudność w związku z wymogami związanymi z wniesieniem tradycyjnego pozwu, z uwagi na formalności, jak i wyznaczony termin, a wniesienie pozwu po tym terminie, choć możliwe również ponownie w EPU, to jednak naraża powoda na koszty związane z wniesieniem powództwa, na co strona nie zawsze może sobie pozwolić. Powoduje to w Jej ocenie naruszenie prawa do sądu po stronie pozwanego oraz stan niepewności prawnej co do istniejącego sporu nie tylko w wymiarze gospodarczym, ale i personalnym. Przedstawia postulaty *de lege ferenda* jak ankietowa forma składania pozwu, czy enumeratywne wyliczenie przesłanek uniemożliwiających wydanie nakazu zapłaty. Ciekawym fragmentem pracy jest analiza prawa do rzetelnego postępowania, jego ukształtowania i respektowania elementów takich jak prawo do wysłuchania, rzetelne postępowanie, zasada jawności czy rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, i formułując na s. 171 pogląd, o braku respektowania tego prawa w stosunku do pozwanego w związku z umorzeniem postępowania po wniesieniu sprzeciwu. Jak wskazano w uzasadnieniu nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego, argumentem powodującym zmianę było zwiększenie efektywności postępowania. Można przyjąć, że właśnie sprzeciw pozwanego powoduje przeniesienie postępowania dla zwykłego postępowania, gdzie realizacja zasady prawa do sądu, prawa do obrony i kontrydiktoryjności pozwalają na respektowanie praw pozwanego. Tym bardziej, że w jednym z orzeczeń Sądu Najwyższego podkreślono, że fakt, że nakaz zapłaty może uprawomocnić się na skutek braku aktywności pozwanego konsumenta - a tym samym w konkretnym postępowaniu może dojść do niezastosowania przepisów chroniących jego prawa jako z założenia słabszej strony obrotu - nie oznacza automatycznie, że tak ukształtowane postępowanie narusza prawo unijne. Sposób ukształtowania elektronicznego postępowania upominawczego spełnia wymogi wynikające z unijnej zasady skuteczności (*effet utile*), która nakazuje pełne stosowanie prawa Unii we wszystkich państwach członkowskich, jak również stanowi gwarancję ochrony proceduralnej praw, jakie jednostki wywodzą z tego prawa. (wyrok SN z 17 maja 2022 r., I NsNc 622/21,

Legalis). Niezależnie od tego czy należy się zgodzić z tym poglądem czy nie, Autorka powołuje liczne argumenty i uzasadnia swój pogląd co należy ocenić pozytywnie. W zakresie realizacji zasady instancyjności i nadzoru judykacyjnego Sądu Najwyższego zasadnie zwraca uwagę na rolę rozstrzygania zagadnień prawnych, które w związku z licznymi wątpliwościami były przedstawiane Sądowi Najwyższemu jak uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2016 r., III CZP 80/16 Legalis; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2015 r., III CZP 33/15, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2017 r., III CZP 21/17, czy uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2016 r. III CZP 80/16). Zasadnie natomiast Doktorantka konstatuje na s. 201, że elektronizacja postępowań sądowych wydaje się zwiększać efektywność wymiaru sprawiedliwości, a dzięki temu poszerzać ochronę prawną.

W rozdziale czwartym dokonano analizy sposobu realizacji w EPU zasad postępowania cywilnego – zasady pisemności, dyspozycyjności (rozporządzalności), kontradiktoryjności, prawdy materialnej i prawdy formalnej (zasada prawdy), koncentracji materiału dowodowego, szybkości postępowania, równości stron i uczestników postępowania, kierownictwa sędziowskiego, umiarkowanego formalizmu procesowego. Doktorantka zwraca uwagę na s. 212, że zasady, idee realizowane w postępowaniu cywilnym powinny być niezmiennie i być realizowane w każdym rodzaju postępowania. Krytycznie ocenia w związku z tym brak możliwości złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu przez powoda.

Istotne znaczenie z punktu widzenia praktycznego mają uwagi dotyczące zasady dyspozycyjności i konkluzja, że realizowana jest w podstawowym stopniu i doznaje licznych ograniczeń względem postępowania klasycznego. Autorka przedstawia także tezę, że zasada prawdy EPU ma zastosowanie w zbyt małym stopniu i to wyłącznie w ujęciu formalnym.

W dalszej części rozdziału Doktorantka szeroko analizuje respektowanie zasady równości odnosząc się tu do wymogów formalnych pozwu i sprzeciwu, przebiegu postępowania, zwolnienia z kosztów czy dokonywania doręczeń. Podkreśla, że znacznych i nieuzasadnionych ograniczeń doznaje zasada równości stron. W tym postępowaniu prawo do wysłuchania gwarantowane jest jedynie wobec powoda. Wobec pozwanego nie jest realizowane – jego stanowisko w sprawie nie podlega rozpatrywaniu przez sąd. Zgodnie z wcześniejszymi uwagami można rozważyć przeniesienie samego przebiegu postępowania, tym samym także tych wymogów formalnych do wstępnej części pracy i odniesienie się w tych uwagach jedynie do respektowania i odmienności w zakresie zasad postępowania. Ciekawe są także uwagi i rzetelna analiza sprzeciwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeprowadzona od s. 244. Zwraca uwagę na wątpliwości, że sąd bada treść pozwu, zaś w

przypadku wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty, sąd nie bada treści sprzeciwu, lecz jedynie spełnienie przez środek zaskarżenia wymogów formalnych. Tu czyni na s. 275 uwagi dotyczące zakresu przedmiotowego i wymagalności roszczenia, mimo, że wcześniej na s. 81 ten temat był poruszany. Warto ujednoczyć na etapie publikacyjnym te zagadnienia. Autorka szerokie uwagi odnosi także do zasady formalizmu postępowania, także po raz kolejny z punktu widzenia wymogów formalnych pozwu i sprzeciwu.

Wnioski umieszczone w zakończeniu pracy stanowią syntetyczne całościowe podsumowanie dokonywanych przez Doktorantkę analiz ze zwróceniem uwagi na charakter elektronicznego postępowania upominawczego i realizację w nim zasad procesowych. Autorka akcentuje odmienny obecnie charakter tego postępowania i podkreśla na s. 295, że odciążenie sądów obecnie można rozumieć jako zwolnienie sądów od orzekania w sprawach, w których powodowie zdecydowali się na dochodzenie roszczenia w EPU, „odciążenie” nie powinno oznaczać jednak zupełnego zwolnienia z rozpoznawania spraw, które mogą być też dochodzone w zwykłym postępowaniu upominawczym. W ocenie Doktorantki obecnie po nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego elektroniczne postępowanie upominawcze nie realizuje celu rozstrzygnięcia sprawy w sytuacji wniesienia sprzeciwu i umarzania postępowań, pomimo zwrócenia się przez powoda o rozstrzygnięcie sporu o prawo. Zwraca uwagę na zakres rozważań i podkreśla, że przeprowadzone w dysertacji badania w oparciu o metodę dogmatyczno-prawną i empiryczną pozwoliły na identyfikację zasad wymiaru sprawiedliwości i postępowania cywilnego oraz określenie ich struktur i elementów, oraz przeanalizowanie zakresu ich stosowania w EPU. Autorka konkluduje, że badania charakteru prawnego elektronicznego postępowania upominawczego pozwoliły dokonać oceny, że w EPU powinny mieć zastosowanie zasady wymiaru sprawiedliwości i zasady postępowania cywilnego z ograniczeniami wynikającymi z elektronicznej formy prowadzenia tego postępowania. Jednak stawia tezę na s. 296, że elektroniczne postępowanie upominawcze nie zapewnia należytej realizacji zasad wymiaru sprawiedliwości i zasad postępowania cywilnego ze względu na wydawanie nakazu zapłaty przez referendarza sądowego, naruszenie prawa dostępu do sądu, brak jawności wewnętrznej, brak realizacji zasady instancyjności. W dysertacji udowodniono także, że procedura elektronicznego postępowania upominawczego nie realizuje celu procesu jakim jest rozstrzygnięcie sprawy. Niezależnie od zgodzenia się lub nie z powyższą konstatacją, gdyż nie można tracić z oczu celu i szybkości tego postępowania, Autorka rzetelnie dokonuje analizy i podnosi adekwatne argumenty celem przekonania do prawdziwości postawionej tezy. Jak sama podkreśla na s. 116, postępowanie odrębne, jakie stanowi EPU, wyodrębniono ze

względu na uproszczenie, przyspieszenie postępowania. Krytyczna ocena elektronicznego postępowania upominawczego z punktu widzenia braku respektowania zasad postępowania cywilnego nie doczekała się jednak jednoznacznej oceny Autorki i wskazania, jak ocenia dalszy kształt i konieczność istnienia tego postępowania. Warto na etapie obrony pokusić się o rozwinięcie tego zagadnienia i ocenę.

IV.

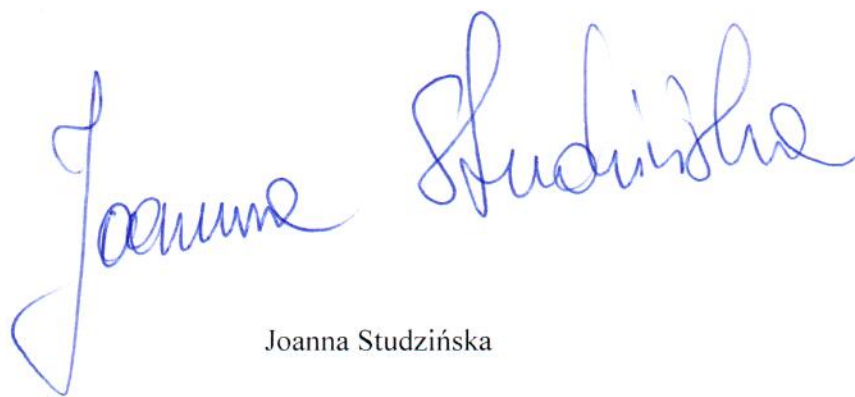
Podsumowując, rozprawa doktorska mgr Klaudii Jasik - Kuchta została przygotowana na dobrym poziomie merytorycznym i jest istotnym opracowaniem tematu, także z punktu widzenia praktycznego i prowadzenia elektronicznego postępowania upominawczego oraz respektowania w nim zasad postępowania.

Jak zostało wskazane, istotnym walorem pracy jest dzięki zastosowanej metodzie formalno – dogmatycznej dokonanie oceny charakteru postępowania i jego analiza tym razem z innej perspektywy respektowania zasad postępowania. Autorka wykazuje znajomość tematu, literatury i poglądów.

Autorka prezentuje prawidłowy warsztat badawczy wskazujący na umiejętność analizy. Praca jest napisana przejrzystym i przystępnym dla czytelnika językiem. Drobne uchybienia językowe (np. s. 79 – nie stwierdzano, a stwierdzono, na s. 244 elektroniczne, nie elektroniczce), braki wskazania w bibliografii cytowanych opracowań np. przypis 444, czy monografia Ł. Goździaszek, Elektroniczne postępowanie upominawcze, Warszawa 2014, terminologiczne czy redakcyjne, np. w przypisach gdzie link powoduje rozjechanie czy na s. 281, na s. 263 numery przepisów z projektu nie uwzględniające indeksu górnego czy niejednolity opis czasopism w przypisach, nie umniejszają pozytywnej oceny strony redakcyjnej i językowej przygotowanej rozprawy doktorskiej. Zdania sformułowane przez Doktorantkę są proste i przejrzyste, choć czasem wymagające korekty stylistycznej, nie budzą wątpliwości co do znaczenia i treści, zaś wywód logiczny i pozostający konsekwencją przyjętej konstrukcji pracy. Doktorantka przedstawiając poglądy doktryny lub orzeczenia stara się odnieść do nich dokonując samodzielnej oceny i formułuje konkluzje odpowiadające przedstawionym argumentom.

W konsekwencji należy uznać, że przygotowana przez mgr Klaudię Jasik- Kuchta rozprawa może stanowić podstawę nadania stopnia naukowego doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne, gdyż spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1

ustawy z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.) w zw. z art. 179 ust. 1 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1669).

A handwritten signature in blue ink, consisting of the first name 'Joanna' and the last name 'Studzińska' written in a cursive style.

Joanna Studzińska